

A nyíregyházi
Izraelita
Hitközség lapja

שפ"ה Sófár

5758. Ádár I. évf. 4. sz.
תשנ"ח חודש אדר

H i t é l e t É s I n f o r m á c i ó

KÖZÉRDEKŰ BEJELENTÉS

Megalakult a vezetőség mellett működő Szociális Bizottság.

Tagjai: Füleki Lászlóné, Kerekes Hermanné, Kovács László, Túróczi Istvánné, és a Nőegylet mindenkori vezetője, Nánási Mihályné.

A Bizottság működéséért, anyagi technikai feltételek biztosításáért a mindenkori alelnök, esetünkben Markovics Gyula felel. A Szociális Bizottság minden hó első szerdáján 13:00-tól 13:30-ig ülésezik, elbírálja az esetleges kérelmeket, előkészíti az ünnepi, egészségügyi, szociális rendezvényeket. Hétfőtől csütörtökig 9:00 -13:00 óra között szükség esetén felváltva ügyeletet tartanak, a Bizottsághoz tartozó témákban felvilágosítást ad, illetve továbbítja a vezetőséghez illetékességi körén kívüli ügyeket.

Közgyűlésről röviden

A Hitközség vezetősége által február 18-ra összehívott közgyűlés szavazóképes volt. A vezetőség tájékoztatást adott az elmúlt hónapokban végzett munkáról és az ez évi kiemelt feladatokról. A közgyűlés nyílt szavazással elfogadta az 1998. évi költségvetés tervezetét, valamint a Szociális Bizottság javaslatait a sírhelyváltás, illetve a temetési költségekről.

A közgyűlés vendége volt Felberman Endre alpolgármester is, aki támogatásáról biztosította a Hitközség temetői ravatalozó építésére vonatkozó terveit.

A tanácskozás után a Tu Bivát ünnepekor szokásos gyümölcsök kerültek az asztalokra.

Meghívó

Szeretettel meghívjuk a Hitközség tagjait
Március 15-én, vasárnap 15:00 órára
a Korona szálló földszinti termébe Purim
ünnepségünkre.

Vendégünk lesz

**Verebes István szín-
művész,**

aki egy kis beszélgetés keretében a
zsidóság múltjáról és jelenéről fogja gon-
dolatait megosztani velünk.

Purimi imarend:

Március 11. 17:00 - Megilla olvasás

Március 12. 8:30 - Megilla olvasás

Peszáchi áruk

*A Peszáchi áruk érkezéséről kellő időben
értesítjük a hittestvéreket rövid úton.*

Kik vagyunk?

Héberrek, izraeliták, zsidók...

Az identitást meghatározza az elnevezés. A Biblia szerint az emberiség közel 6000 éves, és ha az „emberiség” kifejezés alatt a civilizációt értjük, közel vagyunk az igazsághoz. A nyelvi kommunikáció az emberrel együtt teremtődött és fejlődött. Azok a nyelvek, melyek több ezer éves múltta tekintenek vissza (héber, latin, görög) tükrözik az elvont kifejezések eredetét. Így ha egy kifejezés eredeti értelme már elhalványult előttünk, elemeznünk kell a szó etimológiáját. Álljon itt egy példa, a héber ima könyvből oly jól ismert Ádojnoj vagy Ádonáj - **אֲדוֹנָי** - szó vonatkozásában. Ezt a kifejezést az Örökkévaló neve helyett szoktuk alkalmazni és szó szerinti, szigorú fordításban „Uraim”-ot jelent. Gondolkozzunk el azon, mit is jelent az „úr” szó. Ha megvizsgáljuk a héber Ádonáj-t megtaláljuk benne a **דָּן** - **דָּן** - gyököt, ami azt jelent „ítélni”. Erről arra következtethetünk, hogy a héber gondolkodás szerint úr az, akinek ítélni van joga.

A fenti elemzés előrebocsátásának az az értelme, hogy megvilágítsuk; ha meg akarjuk érteni „kik is vagyunk” - a címbeli elnevezésekből - meg kell vizsgálnunk a fenti elemzéshez hasonlóan a szakakat. A Tánách-ban a fentivel megegyező, időrendi sorrendben találjuk ezeket az elnevezéseket.

Héber - **עִבְרִי** - „IVRI”. Ez az első már a B'réstit-ben előfordul. Ábrahám atyánkat nevezi az Írás először „hébernek”; **אֲבְרָם הָעִבְרִי** - Ávrám háivri - mikor még Ávrámnak hívták. A S'mot könyvében Mózes a hébernek Istene nevében ment a fáraó elé. Ebből arra következtethetünk, hogy Ábrahám leszármazottait akkoriban inkább a „héber” kifejezéssel különböztették meg mint népet a környező nemzetektől. A héber „ivri” kifejezést boncolgatva az **עִבְר** - **ÁVÁR** - gyökre bukkanunk, amit azt jelenti: „átmenni valahonnan valahova”. Mit is takar ez a kifejezés? Választ találunk erre a Tánách egy későbbi könyvéből, Ezra írásából. Ez a könyv a babiloni fogságból való szabadulásról szól, arról hogy a zsidók hogyan tértek vissza Babilóniából Izrael földjére, és hogyan építették fel a lerombolt Templomot, és Jeruzsálemet. Ez a könyv több hivatalos levelet is tartalmaz, ami rögzíti Círusz levelét és Ar-

taxerszesz királyhoz a somroniak által a zsidók ellen írott levelet. Az utóbbiban találunk egy érdekes kifejezést, amely ugyanazt a gyököt tartalmazza, mint az általunk vizsgált héber szó. Ez a levél a bekezdésben megnevezi azokat, akiktől a levél érkezett, mint olyanokat, akik Somron - Samária - városaiban laknak, amik a „Folyón túl vannak” - **עַבְרֵי נְהַרְרָה** - **ÁVÁR NÁHÁRÁ**. A „Folyó” természetesen az Eufráteszt jelenti, amelytől „innen” Babilónia, onnan - tehát a Folyón túl - Izrael található. Tudjuk, hogy Ábrahám atyánk is Babilonia területéről érkezett Erebebe. Innen származhatott a héber kifejezés, hiszen Ábrahám átkelt a Folyón. Ennek a kifejezésnek talán adhatunk egy a földrajztól elvonatkoztatott értelmezést is. Tudva, hogy Ábrahám a bálványimádásból kitérve talált az Egy Istenre, mondható, hogy tulajdonképpen „átment” a bálványkultusból az Egy Isten imáadásába. Tehát héberrek mindazok, akik tőle származnak és hitében őt követik.

A következő kifejezés: izraelita. Ez nem tévesztendő össze az izraelivel, aminek azóta van értelme, hogy Izrael Állam megalakult. Izraelinek mondjuk az izraeli állampolgárokat és mindent, ami Izraelből származik. Izraelita ellenben használatos volt a diaszpóra évszázadai-ban is a mai napig, és inkább jelenti a júdaizmust - izraelita vallást - és az ezt a vallást gyakorló személyt. Az izraelita kifejezés a héber **בֶּן יִשְׂרָאֵל** - **BEN JISZRÁÉL** - kifejezéssel adhatjuk vissza, ami azt jelenti, hogy Izrael fia. Ennek az elnevezésnek az a magyarázata, hogy a Tánách a nemzeteket egy-egy ősatyától származtatja. Így például az amálekita, Amálek nevű ősatya fia, tehát Amálek fia. Az edomita, Edom fia stb. A Biblia számtalan esetben beszél az izraelitákról, mint Izrael fiairól. Ez azért lényeges, mert az ókori gondolkozásmód evvel azt kívánta kifejezni, hogy egy adott nemzet nevezett tagjai az ősatya vonásait (szokásait, hagyományait) hordozza magán. Tehát aki izraelita, az Izrael nevű ősatya utódja. Izrael Ábrahám unokája, Izsák fia volt. Ezért pontosan fogalmazva Ábrahámra, és Izsákra nem mondhatjuk, hogy izraeliták, mert ők Izrael felmenői voltak. Mit jelent az

Izrael név? Izraelt eredetileg Jákobnak hívták. Élete egy nehéz pillanatában találkozott az Örökkévaló egyik angyalával, akit megragadva arra kényszerített, hogy áldja meg őt. A pátriárka „győztesen” került ki a tusakodásból, mert az angyal beleegyezett, és egyben a nevét Izraelre változtatta. Ebben a szóban megtaláljuk a **שָׂר** - **SZÁR** - gyököt, ami anynyit tesz „birkózik”, és az **אֵל**-t, ami azt jelenti, Isten. Ebből a két szóból az Izrael név több jelentése következtethető ki, például, „aki Istenért küzd”. Tehát izraeliták azok, akik Izrael fiai, akik Istenért, a hitükért küzdenek. Talán megállapíthatjuk, hogy ez a mai napig jellemző a zsidóságra.

Végül: zsidó - **יְהוּדִי** - **JEHUDI**. Ennek az elnevezésnek Salamon király uralkodása után lett létjogosultsága, amikor Izrael két országrészre bomlott. A déli királyság a Júda nevet kapta, mivel lényegében Júda területére korlátozódott és lakosai is Júda törzséből kerültek ki. Pár évszázad elteltével az északi királyságot az Asszír Birodalom bekebelezte, és az északi 10 törzset deportálta. Ettől kezdve a déli királyság lakosait még inkább júdabelieknek, azaz zsidóknak nevezték. A Júda szót tükrözik a zsidó szó angol és német fordításai: Jew, Jude. Júdában pontosabban nemcsak a Júda törzséből származó izraeliták éltek, hanem a Templomi szolgálat miatt a Lévi törzs tagjai is, továbbá a Benjámin törzsének leszármazottjai is. Ezen kívül más törzsbeliek is letelepedhettek itt. Következésképpen a következő héberrek nem lehettek zsidók: Ábrahám, Izsák, Jákob és mindazok az izraeliták, akik az északi királyság lakosai voltak. Mivel az európai szétszórás alanyai Júda lakosaiból kerültek ki, ezért az Európai köztudatba, mint zsidók kerültek, be így az európai nyelvek zsidó kifejezései a héber "jehudi" szóból származnak, ezért ma már minden héber egyben zsidó is. A Júda - **יְהוּדָה** - szóban egyébként a hálaadás kifejezés található meg.

Zárásul megfogalmazhatjuk, hogy - szorosan értelmezve a címben szereplő kifejezéseket - nem minden izraelita zsidó, és nem minden héber izraelita. Ennek a megkülönböztetésnek manapság azonban már nincs semmi jelentősége.

Hitéleti Információk

Ádár hó heti szakaszai, szombat beköszöntése, kimenetele, Ros Chodes

Február 28. - Ádár 2.

Szidra: Truma תְּרוּמָה

Az Örökkévaló az ókori izraelita istentisztelet központjának, a Szent Hajléknak a felépítését rendeli el, ami tulajdonképpen egy hordozható nagy sátor volt. A szükséges anyagokat a nép adományaiból teremtették elő. Először a Szövetség Ládájának leírásával találkozunk, aminek a fedele tiszta aranyból volt, és két Kerub állt a tetején kiterjesztett szárnyakkal. Az Örökkévaló a Kerubok között jelent meg, és onnan szólt a papokhoz. Ezután egy asztal leírása következik, amin 6-6 lepény kenyeret helyeztek el, amiket rendszeresen cserélni kellett. A következő szent tárgy a hét ágú menóra, aminek folyamatosan égnie kellett a Szent Hajlékban. Ha belépnénk a Hajlékba, velünk szembe lenne a Szövetség Ládája egy vastag függöny mögött (a függöny által elhatárolt terület a Szentek Szentje), jobb kéz felől állna az asztal, balkéz felől pedig a menóra. Részletes leírást találunk a következőkben magának a Hajléknak a felépítéséről, majd a Hajlék előtt elhelyezendő égőáldozati oltárról és a Hajlékot körülvevő udvar kerítéséről.

Március 7. - Ádár 9.

Szidra: Tecáve תְּצַוֶּה

Ez a szidra folytatja a sort a menórába töltendő olaj elkészítésének szabályaival. Ezután Áron főpap ruháját részletezi a Tóra. A főpapi ruházat egyik darabját efódnak hívják. Az efód köntösszerű felsőruha volt, amit a vállon egy-egy olyan drágakő fogott össze, amire Izrael törzseinek nevei voltak felvéve. Hat az egyik, hat a másik oldalon. Ezekről a kövekről csüngött alá a főpap mellére a hósen, amire - mint egy kis táblára - 3x4 sorban 12 drágakő volt felerősítve, a 12 drágakövön újra a 12 törzs neve szerepelt. Említésre méltó még a főpap

süvege, amin a következő felirat állt: "Szent az Örökkévalónak." Ezek után a papi felkenetés szertartása van leírva, és a mindennapi áldozatok rendje, amik után maradtak meg a reggeli sáhresz és a délutáni minha imák. Ezután a Szent Hajlékban a Szentek Szentje - tehát a Szövetség ládáját eltakaró függöny - előtt elhelyezendő "jó illat" áldozására szolgáló oltár leírása következik. (Az Örökkévaló számára elfogadható áldozat "jó illatú".)

Március 14. - Ádár 16.

bej., kim.: 17:28 - 18:33

Szidra: Ki tiszá כִּי תִשָּׂא

A Szent Hajlék előtt az udvarban állt még egy nagy rézmedence, amiben a papok mosakodtak. Ezután a jó illat létrehozására szolgáló fűszerek, illetve a szent kenet elkészítésére vonatkozó szabályokat olvashatjuk. A továbbiakban a Tóra pár mondat erejéig áttér a Sábát tárgyalására. Itt olvashatjuk a "Somri benej Jiszrual esz háSábosz..." kezdetű népszerű imarészt. A Tóra elbeszélése egy szomorú eseménnyel folytatódik. Izrael fiai miután látták, hogy Mózes csak nem akar lejönni még a hegyről aranyborjút készítettek maguknak, és azt mondták, itt az isten, aki kihozott minket Egyiptomból. Mózes, mikor jött lefele a hegyről, és meglátta a bálványt Izrael táborának közepén elkeseredett felháborodásában eltörte azt a kőtáblát, amire az Örökkévaló saját kezűleg írta fel a Tíz Parancsolatot. A vétkesek megbüntetése után a megtört szövetség megújítása következett. Miután Mózes újra lejött a hegyről, az arca az Örökkévaló dicsősége miatt sugárzott. Izrael fiai annyira féltek ettől, hogy míg ez a ragyogás el nem múlt, Mózes kendővel takarta el az arcát.

Március 21. - Ádár 23.

Ros Chodes bencsolás! Ros Chodes: március 28. bej., kim.: 17:38 - 18:43

Szidra: Vájikhál-pékudéj וַיִּקְדֹּשׁ

פְּקוּדֵי

Ebben a két szidrában még részletesebb rendelkezéseket találunk a Szent Hajlék építésével kapcsolatban. Mikor a munka elkészült és minden a helyére került, a felavató istentiszteleten az Örökkévaló dicsősége mint valami felhő betöltötte a Hajlékot úgy, hogy Mózes nem tudott bemenni. Nappal ez a felhő nyugodott a Hajlék felett, éjjel pedig tűzoszlop. A pusztai vándorlás során Izrael fiai onnan tudták, hogy tovább kell menniük, ha a felhő felemelkedett a Hajlékról.

Haider mindenkinek

Álefbét alapfokon
A következő négy betű:

מ מ (MEM) - M

נ נ (NUN) - N

ז (SZÁMECH) - SZ

י (ÁJIN) - Ezt a betűt csak az arab területről származó zsidók tudják kiejteni, egyébként nem kell ejteni, mint az alefet.

Összefoglaló:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע

Elnézést kell kérnünk e rovat olvasóitól, mert a héber magánhangzókat technikai okokból nem tudjuk újságunkban megjeleníteni. Ha valaki mégis szeretne többet tudni a héber betűkről keresse fel irodánkat és tájékoztatást adunk a megfelelő nyelvkönyvről.

Emlékül:

A közelmúltban

Csillag Istvánnétól

kellet hirtelen "elbúcsúznunk".

1% - 1%

MAZSIHISZ,
technikai száma: 0358
Cödoko alapítvány,
számlaszáma: 18049196 - 1 - 42

**A Hitközséghez
eljuttatott
adományokat min-
denkinek nagyon
köszönjük.**

Skajech!

Megemlékezés

A Honvédelmi Minisztérium Tábori Rabinátusa az 1848-49-es szabadságharc 150. évfordulája alkalmából emlékünnepséget rendez rákoskeresztúri zsidó temetőben (K. Kozma utca 6.) március 16-án 10:00 órától. Az eseményen megemlékeznek az első tábori rabbi, a Kossuth Lajos alatt működő Löw Lipótról is.

A rendezők szeretettel várják a Hitközség tagjait.

Balaton zsidó üdülő

A balatonfüredi Zsidó Hitközség összkomfortos üdülője kóser étkezéssel, imateremmel stb. áll rendelkezésre minden érdeklődőnek .

**Cím: 8230 Balatonfüred Liszt Ferenc u. 7.,
tel.: 87-343-404**

**érdeklődni és felvilágosítás: 1075 Budapest,
Síp u. 12., tel.: 342-1335**

Az irodai ügyfélfogadás:

hétfő - csütörtök: 10:00 - 13:00

Az iroda nyitva tart a fent jelzett napokban 8:00 - 14:00 között, de kérjük hittestvéreinket, hogy hivatalos ügyben csak 10:00 és 13:00 között keressék fel irodánkat.

A temető nyitvatartása:

1997. december 1-től 1998. április 29-ig: **8:00 - 12:00**

1998. május 01-től szeptember 20-ig: **8:00 - 12:00 és 16:00 - 19:00**

1998. október 01-től 1999. április 30-ig: **8:00 - 12:00**

Ha valaki csak a fent jelzett időpontokon kívül tud a temetőbe vagy az irodába látogatni, azt kérjük előre telefonon jelezni!

Az iroda telefonszáma: **417-939**

A temető telefonszáma: **437-290**

Külföldiek figyelmébe!

Az "Air Mediterrán Utazási Iroda" szívesen nyújt segítséget azoknak az érdeklődőknek, akik családi vonatkozásait, gyökereiket keresik Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Geneológiai kutatásaikhoz a következő szolgáltatásokat ajánljuk: idegenvezető-tolmács, bérautó szolgáltatás (szükség esetén sofőrrel), szállásfoglalás Budapesten és az egész ország területén, fényképek - video felvételek készítése temetőkről, sírkövekről, emlékhelyekről. A levelezés, kapcsolattartás angol nyelven is lehetséges.

**Címünk: H-4400 Nyíregyháza, Szarvas u. 5-7., tel./fax: 36-42-314-303,
E-mail: airmed@mail.matav.hu**

Heti imarend:

péntek este: 17:00 - 17:30

szombat reggel: 8:30 - 10:00

Szeretettel várunk férfiakat a minjenzhez!

Kóser hús Debrecenből!

Färber György hittestvérünk vállalta, hogy Debrecenből elhozza a kóser húst, és elviszi bárki lakására. Akinek ilyen igénye van, az Färber Györgyöt hívja telefonon: 06-52-311-968 (Debrecen).

Sófár ■ A nyíregyházi Izraelita Hitközség folyóirata ■ címünk: 4400 Nyíregyháza Mártírok tere 6., tel.: (36) :42-417-939 ■ Az újság belföldi megrendelőknek ingyenes, külföldre a postaköltséggel arányos előfizetési összeget állapítunk meg: 15 Us dollár. ■ Az újság finanszírozására adományokat elfogadunk. ■ A kiadásért felelős: az Izraelita Hitközség vezetősége ■ Deviza számla számunk: OTP B 51685, számla számunk: OTP 11744003 - 20331427 ■